

# DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

**ELŐFIZETÉSI ÁR:**

Egész évre . . . . . 12 korona.  
Fél évre . . . . . 6 „  
Negyed évre . . . . . 3 „  
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:  
**SZATHMÁRY ZOLTÁN.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c  
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa  
György könyvelő kezeihez is.

**LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ**



PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

**Haas Lipót**

Linoleum, viaszosvászon s  
gummiárú gyári raktára.

TELEFON 644.

**Végh Gyula, szücsmester**

Elsőrangú modern szücsárú vál-  
lalata 00000000000000000000  
Kész árúban a legnagyobb vá-  
laszték. — Boák és karmantyuk  
dusan felszerelt raktára 00000

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

**CSILLAG ARTHUR**

könyv-, mű-, zenemű- és papirkereskedés  
DEBRECZEN, VÁROSHÁZA-ÉPÜLET.

Irodalmi és zenemű ujdonságok, tankönyvek. 0000  
Különlegességek levélpapírokban és borítékokban.  
Ügyvédi nyomtatványok, üzleti könyvek és írósze-  
rek nagy raktára. 00000000000000000000000000000000  
Telefonszám 317. Telefonszám 317.

**A Goldmark kalapgyár**

értesíti a m. t. hölgyközönséget, hogy fehér-filz kalap-  
ujdonságai megérkeztek. Beszerezhetők: **MAROSSY  
GIZELLA** vezetése alatt álló kalap-szalomban oo  
**Szent-Anna-utca 3-ik szám alatt.**

**Elismert legszebb uridivat ujdonságok  
ITA- ÉS BORSALINO KALAPOK**

**FRANK TESTVÉREKNÉL**  
DEBRECZEN, Piac- és Szent-Anna-u. sarok.

Telefonszám 749.

Orvosságot és vegyvizsgálatot  
**PONTOSAN KÉSZIT** vvvvvv

**Dr. SZELENYI, Piac-utca 30.**  
**KOSSUTH-PATIKA.** vvvvvv

**HARISNYÁK, KESZTYÜK**

óriási választékban rendkívül olcsón

**LANTOS  
CSIPKEÁRUHÁZÁBAN**  
**SAS-U. 4.**

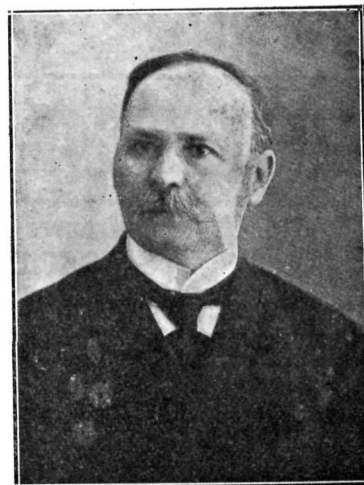
Kölcsönsegélyző palota. 000 Telefon szám 12—50.

**Nőiruha szabásmat és varrást** úgy az angol  
:: mint francia  
módszer szerint

uri lányok leggyorsabban és  
legpontosabban csakis **GOLDSTEIN PIROSKA**  
Szent-Anna-utca 32-ik szám szabásmat és varróiskolájában  
(Sveits-intézet mellett) sajtóíthatják el. Beiratások bármely  
napon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig. Felvilágosítással szívesen  
szolgálók. Szíves pártfogást kérek: **GOLDSTEIN PIROSKA**

**FÉRFI-, FIU- és GYERMEKRUHA**  
**leszállított árakon**  
**GRÜNFELD A. és TÁRSA DEBRECZEN.**

\*\*\*\*\* (Kistemplom mellett. Sarok bolt.) \*\*\*\*\*



DR. KARDOS ALBERT

író, a debreczeni állami reáliskola most kinevezett igazgatója.

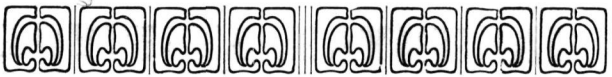


Elegáns női felöltők ~  
Sikkes színházi blouzok  
Kosztümök és Pongyolák

**KOMLÓS GÉZA**

áruházában (az új megyeháza mellett)

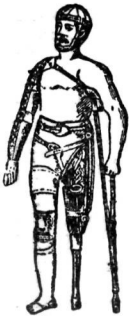
Debreczen, Piac-u. 52.



**MOSKOVITS JÓZSEF**

uri szabó divatterme ——— VÁROSI UJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai VÁROSI UJ BÉRHÁZBA (baloldali 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó. ———



KEZTYÜK, KÖTSZEREK,  
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-  
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

**Schön Sándor**

kesztyü, kötszer- és orvosi  
műszertárában

Piacz-utoza 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piacz-  
és Csapó-utoza sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-  
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

**MATTONI-FÉLE**

**GISSHÜBLER**

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES  
SAVANYUVIZ.

Nem fáj a feje másnap ha

**Littke pezsgőt iszik**



**MIHALOVITS JENO**

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-  
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és kül-  
földi gyógyszer-  
különlegességek,  
— hasonszervi  
gyógyszerek, köt-  
szerek, szépitő-  
szerek — legna-  
gyobb raktár a  
Debreczen és vi-  
... dékére. ...

**ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.**

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-  
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és  
jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdéi megbízások, hitel-  
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruiraktár,  
Safe-deposit (maganletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár  
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.



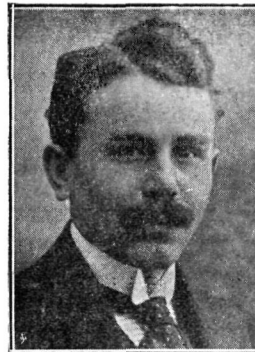
Gyógyárú, vegy-  
szerek, gummiárú,  
kötszerek, gazdasági és  
állatgyógyászati cik-  
kek nagy raktára a

**Központi Drogéria**

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer  
különlegességek.



**ELSŐRANGU**

férfi-, fiu- és  
gyermekruhák

a legolcsóbb szabott  
árak mellett

**BALÁZS JENŐNÉL**

kaphatók, PIACZ-U. 61. SZÁM. Telefon 628.

## Dr. Kardos Albert.

Alig keltett még olyan általános meglepedést, őszinte örömet a hivatalos lap kinevezésekről szóló rovata az utóbbi időkben, mint a napokban, mikor dr. Kardos Albert reáliskolai igazgatóvá történt kinevezését hozta nyilvánosságra.

Dr. Kardos Albertet mint paedagogust nem ismerem, csak azt tudom, hogy volt tanítványai, akik az életbe kikerültek s különböző pályákon törtetnek előre, mindannyian és kivétel nélkül úgy beszélnek róla, ahogy az ember igazi jóltevőjéről szokott beszélni és feltűnő egyöntetűséggel magasztalják nem is mint tanárt, hanem valami atyai indulatu jóbarátot. Kardos Albertről szokták mondani, hogy nem csak *tanít*, hanem *nevel* is és csodálatos módon megtudja kedveltetni növendékeivel a saját tantárgyait, ezek közt különösképen a magyar irodalmat.

A debreczeni reáliskola éppen ezért minden évben tucatszámra ontja a tollforgatókat, akikkel *irodalmi műveltség* tekintetében a többi debreczeni középiskola végzett növendékei — egy-két kiválóságtól eltekintve — a nagy általánosság mérőjén lemérve, nem vehetik fel a versenyt.

Dr. Kardos Albertet mint paedagogust érte a kiváló elismerés. De mi itt Debreczenben nemcsak azért örülünk az ő sikerén. Őszintén szólva mi az alkalomnak örvendezünk, amely rátereli a figyelmet ő reá, mint *íróra*. A magyar irodalomtörténet egyik legkiválóbb esztetikusra, aki az ő tulságos szerénysége miatt sokkal inkább megbecsültetik az országos, mint a helyi sajtó által. Legklasszikusabb kritikuskunk ő, aki egyaránt otthon van a magyar irodalom valamennyi, sokrésze elparcellázott berkeiben. Akármilyen irodalmi ünnep, vagy jelentősebb irodalmi esemény az ő nagy tudása, vonzó, színes, műremek stilusu tolla utján jut el elménkhez, szíveinkhez. Ő a debreczeni sajtó irodalmi lexikona, hozzá fordulnak a szerkesztők, szinigazgatók, magános irodalmi buvárok, ha irodalom-művészeti dolgokról van szó.

És mindezen érdemeinek koronája az, amit csak az ő szívós energiája, lobogó lánggal élő tárgyazertete, semmi akadályról, így a debreczeni átkozott közönyösségtől vissza nem rettenő elszántsága teremtett meg. Ez pedig a *Csokonai-kultusz*. Nemesak a debreczeni, de nagy részben az országos Csokonai-kultusz az ő rajongásából szívja föl életerejét. Dr. Kardos Albert koncipiálta a Csokonai kört, a nagy költő százados jubileumát stb. És mindmáig az ő elevenen élő lelkiismerete annak a *Körnek*, mely színvonal tekintetében a legelső irodalmi egyesületek közé tartozik. De ő a dolgos, munkás kezű, előtérből mindig csodálatos ildomosan visszavonuló, soha még csak egyetlen önérzetes hanggal sem megnyilatkozó, szép ideákban bőkezű, az előismerés, ünnepeltetés minden gesztusát másnak kikapargató Hamupipőkéje, annak a társaságnak, mely Csokonai nevével indult az írásművészet népszerűsítésének nagy, de sikeres hadjáratára.

Mi, akik teljes mértékben értékelni tudjuk dr. Kardos Albertet úgy is mint tanárt, úgy is mint eszte-

tikust, akik ismerjük, mint a Csokonai-kör legfőbb tervező és legfőbb végrehajtó közegét, de méltányolni tudjuk, mint embert is, igazán örömkönek adunk kifejezést, hogy alkalom adódott most mindezek elmondására.

És mint e lap illusztris főmunkatársát nagyra-becsülésünk és szeretetünk egész melegével üdvözöljük azon a helyen, hol, — az a mi legnagyobb szerencsénk, — az ő megbecsülhetetlen értékű írásait közreadjuk.

Spectator.

## Stilustanítás.

A Debreczeni Szemle számára írta DR. KARDOS ALBERT.

Jankovich Béla, az új közoktatási miniszter új életet akar teremteni a magyar közoktatásban. Nagyszabású reformokat tervez a közoktatásnak egész területén, de különös figyelmet tanusít a középiskola függő kérdései, nehéz problémái iránt.

A napokban rendeletet adott ki a fogalmazás, a magyar stílus tanítása ügyében. Soha jobbkor. A magyar középiskolát talán egy oldalról sem érheti inkább a sikertelenség vádja, mint a stilustanítás szempontjából. Tanárok maguk tapasztalják, felsőbb tanügyi hatóságok folyton panaszkodják, hogy a középiskola aránytalanul kevés tanulóat bocsát ki az életbe a helyes fogalmazás és kivált a jó magyar stílus készségével.

A csekély eredményt leginkább két okból magyarázhatjuk, egy iskolán kívüli és egy iskolán belüli okból. A magyar nyelv el van árasztva idegenszerűségekkel, főképp németességekkel, amelyek a napi sajtó zsilipjein szinte feltartóztatlanul tódulnak be az iskolába. A magyartalan kifejezések ellepik a tanulók beszédét, kivált a fővárosban, de másutt is, ahol az újságok a serdületlen ifjúságnak könnyen hozzáférhető olvasmányává lettek. Az újság még az önállótlanabb tanár nyelvét is megmetyeljezi, legalább is annyira, hogy a tanár is szívesen használja a hírlapok divatos szavait és szólásait. E tekintetben a nyugatos irány művelt nagy pusztítást, amely mint hódító divat jármába hajtotta a tanárság jó részét; a kár annál nagyobb volt, mert az iskola a nyugatos irány kiváló stílművészeitől csak a zavarosságot, a különöségeket sajtátította el, a *meglátásokat és megértéseket, a kiváltásokat és a beidegzéseket*, főképp kelletlenül több, szertelen sok *többes számot*.

De a fogalmazásbeli sikertelenségnek első sorban maga a stílus az oka. Az iskola újabb időben maga is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a stílus csupán felesleges disz, amelynek megtanítására nem szabad sok időt vesztegetni; a stílus finomságai helyett adjon az iskola minél több pozitív ismeretet, minél több gyakorlati, a szó szoros értelmében hasznos tudást. Ezt a felfogást főképp a természettudományok tanárai hirdették, akik megfedekeztek arról, hogy a külföld nagy természettudósai egyszersmind nagy stílművészek. A francia *Arago* és *Flammarion*, a német *Dubois—Reymond* és *Virchow* világraszóló ha-

**Kovács Gyula**  
**és Társa női divattermei**  
DEBRECZEN, PIAC-U. 55. Hungária kávéház mellett.

Az őszi idény újdonságai **női felöltőkből. Sport kabátok** 16 koronától feljebb. **Gyermek és Leányintézeti kabátok** dus választékban. oo Pongyolák, blousok.

**NŐI- és LEÁNYKALAPOK** szolid elismert legolcsóbb **szabott áron**

tásukat jórészt magasra, szinte klasszikus tökéletességre fejlesztett stílusoknak köszönhetik.

Nem dicsérhetjük eléggé Jankovich minisztert azért, hogy ennek a ferde felfogásnak hadat izent, hogy az iskolai fogalmazást, a helyes és szép stílus tanítását vissza akarja juttatni méltó és jogos helyére.

Hogy ezt mily eszközökkel akarja elérni, hogy a stílustanításnak milyen módszerét jelöli ki, ez nem tartozik e lap hasábjaira. A nagy közönséget legfőkébb az érdekli, hogy a miniszter megköveteli, hogy ezentul magyar nyelvet, magyar stílust csak olyan tanárok taníthassanak, akik a magyar nyelvet kifogástalanul birják szóval és írásban. A lehető leghelyesebb rendelkezés, amelynél még tovább is el lehetne menni: nem volna szabad középiskolai tanuszékre bocsátani tanárt, akiknek a magyar szakbeli jártassága nem teljes. Rég elmúlt az az idő, mikor a középiskolai tanárok jórészt idegen ajkuak közül kerültek ki; ha pedig valaki újabb időben szánja magát idegen anyanyelvvel a tanári pályára, az jöjjön Debreczenbe, a debreczeni bölcsészeti karra, ahol nemcsak szaktudományára készülhet el, hanem a magyar nyelvet is végkép magáévá teheti.

Ha a közoktatási miniszter terve ugy valósul meg, ahogy ő reméli, ha a középiskola a fogalmazás-tanításban eléri azt a magas célt, amelyet a miniszteri rendelet elébe tűz, akkor mi reánk is állani fog a híres francia mondás: *a stílus az ember*. Sőt talán elérhetjük azt is, hogy a *jó magyar stílus* nemcsak világos gondolkozású és értelmes embert fog jelenteni, hanem *jó magyar embert* is.

## KRÓNKA.

### Október elsején.

A Debreczeni Szemle számára írta: TÁRNAI IVÁN.

Április óta gyakori az olyan legény falukon, akinek kalapja köré piros pántlika van tűzve. Ezeknek bizonyos felsőbbségét a többi hallgatagon elismeri. Élnek is a privilégiummal. Ha véres dalidóról, legényheccről vagy más kirugásról van szó, biztos, hogy a pántlikás legények a szereplői. A virtus dolgozik bennük, vagy talán az elkeseredés. T. i. április óta be vannak sorozva katonának.

Este-este hangosak az utcák a katona-nótáktól. Rekedtté dalolják magukat, talán, hogy elcsitítsák a sirhatnékjukat. Mikor aztán megérkeznek a várva-várt behívók, megtudják, ki, hova megy, módosul kissé a virtus. A huszárok még büszkébbek lesznek (ha ugyan lehet), a bakák már kevésbé és a két-hónaposokat valósággal kinézik maguk közül. Ezek oszt' azzal tüntetnek, hogy nem győznek boldogok lenni, amiért csak nyolc hétre lettek „behuzva“.

Rendesen szeptember utolsó vasárnapján tartják a katona-bált meg. Ilyenkor aztán kiderül, — ha ugyan eddig nem volt nyílt titok, — kit kihez huz a szive. Azzal táncol az egész „báldos vigalmon“. Történnék is nagy fogadkozások, hűség-eskük, mit talán könnyebb volna megtartani, ha örökre szól-

nának, de hát, Istenem, három év nagy idő, ki tudja, mi lesz addig.

A cselédlegényeknek sem mérnek már Mihály-fertályra komenciót; kiállanak a helyről és a hátralevő 5—6 napot elfacérkodják. Hisz ugy is oda a szabadság... Foltos a gunyájuk, nem vesznek másat. Minek. Jó ez addig. De sokat vissza fogják sirni még ezt a rongyos cibil-gunyát abban a fényes mundérban, melyben talán még a szívnek is csak parancsra szabad dobogni.

Ha kint őrzik a nyáját csillagos éjjen át, elnézik a magas eget millió mécsével. Talán nem is ez az ég borul majd rájuk idegen országban. Karintia, Stájer, Galiczia bércei között. Istenem, én Uram, csak már vége lenne ennek a még meg sem kezdett három esztendőnek!

A város közeledése a faluhoz sok mindenben átforgalmazta a magyar paraszt lelkét. Talán ki is ölte belőle a népdalok poézisét, de a három katona-év mártynom látszatát nem tudta kiölni. De kár is lenne érte, mert ez még egy darab a vasgerebeni nép lelkéből, amelyen még átcsillan valami speciális magyar vonás. Áttör a virtuson is a bánat. Nem a „félsz“, mert azt letudják győzni, hanem a fájdalom, hogy itt kell hagyni ezeket a szívéhez nőtt embereket és rögöket.

Szeretném, ha festeni tudnék. Volna egy témám, mely ugy megfestve, ahogy én láttam, a szívbe markol.

A minap egy volt tanítványom volt bucsuzni. Kemény, darabos gyerek. Most is dacosan összesukott ajkakkal hallgatta a szómat. Egyszer aztán megingott a nagy fiu és odaesett az ajtófélfához. Csak a teste rángásán látszott, mily óriási fájdalom dulhat a keblében, mely még ezt a dacos gazdát is könnyre fakasztja.

Az asszonyi sirás nem tud meghatni. Azoknál oly fegyver a könny, mely mindég kéznél van. De ez előtt a fájdalom előtt, mely egy férfit, egy paraszt embert sirásra készit, az előtt meg kell hajolni. Az nem színészkedés, nem komédia, ott egy tragédia játszódik le.

Végre valahogy megnyugodott. Megtörülte a szemét egy „slingelt“ kendővel és mintha szégyenlette volna a gyenge szívét.

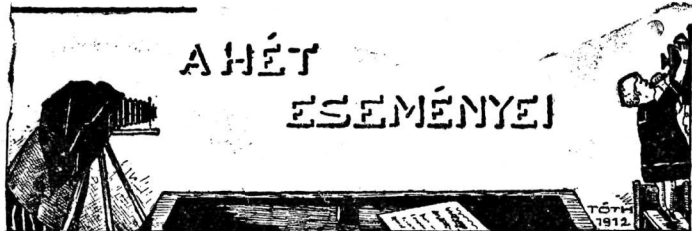
— Nem baj, Pista fiam! Nem szégyen ilyenkor a könnyü a férfi szemben sem. Csak azt mutatja, hogy nagyon szeretsz minket.

Odahaza már ismét a régi hideg volt. Röviden bucsuzott. A sok szó ugy is csak a bánat malmát hajtja. Azt sem engedte, hogy valaki elkísérje. Ne sirassák végig az utcán. Keményen ment végig a falun, nem nézve se jobbra, se balra. Otthon, a verőcéhez támaszkodva siratta az „ides“. Az apja ki se jött, félt az öreg szívetől. Mikor aztán elért a fordulóhoz, egy ócska kukoricagóré mellett megfordult és vissza tekintett. Csak egy percre. Aztán lehajtotta a fejét és ment Isten hírével.

Sose fogom ezt a képet elfelejteni. Volt valami benne, mi a szívéhez szól az embernek. Az üres utca végén egy magános legény, amint vissza néz arra a régi házra, amelyet vagy lát valaha, vagy sem...

**Flensége a pénzének, aki nem az ADRIA műteremben**  
fényképzeti magát  
3 hónapig minden 6 darab fényképre egy nagyítás ingyen jár. Szent-Anna-u. 5. Telefon 12—66.

Ötödik-hatodikán aztán előkerülnek azok a kis fekete ládák, melyekbe be van zárva a civil élet hosszú három évre. Egy-egy gazda befog, felülnek a fiuk — őszi rózsa a kalapjuk mellett — és az asszony nép sirása mellett „elviszük a legények elejét”.



= **Együtt a halálba.** Ugy hallottam, hogy egyes tulérzékenyek rossz néven vették tőlem a Bodnár—Tóth Erzsike szomorú szerelmi történet még szomorubb hőseinek nagyon is nyílt szavú elparentálását. Különösen, hogy beteg lelkűeknek minősítettem őket. Hát nagyon tisztelen én a *de mortibus nil nisi bene* elvét, de bizony, mi családapák, nem szívesen olvasunk az efajta történeteket s fiaink, leányaink előtt legalább olyan mértékben, mint azt tettem ez esetben, el kellett itélnünk a beteges romantika virágos mezbe öltöztetett hőseit. Hogy mennyire igazunk volt, ime ugyancsak súlyos érvvel kelt védelmünkre az élet s a szomorú történetet két újságcikkektől megvadított ifju lélek meg is repetálta, bár ugyan, hála Istennek, ezuttal tragikomikus formában. A kis szatócsleány és csizmadialeány nem került ugyan közös *sirba*, mint kívántak, de céljukat elérték halál nélkül is, belekerültek az újságba. És a kolozvári kis varrónő is azt bizonyította, mikor azért akart öngyilkos lenni, hogy olyan szép temetése legyen, mint egy ott elhunyt színésznőnek, hogy az ilyen beteges romantikát igenis el kell itélni. És azt kell hirdetni, hogy egészséges lelkű embernek igenis szép az élet s azt különösen fiatal koruaknak meg kell becsülni. Kár tehát érzékenykedni, mert apró személyi érdekeket gyakorta kell a közérdeknek alárendelni.

\*

× **Szép őszi napok** járnak. Mintha a csunya, esővel elrontott nyárért akarna kárpótolni bennünket a Gondviselés. Sajnos, hogy egész kárpótlást nem ad az őszi verőfény, mely olyan hatásában, mint annak az asszonynak a mosolya, aki előbb kétséget kizáró módon kiadta az utunkat egyszer s mindenkorra. Tettetett ez a mosoly nagyobb részben s félfő, hogy nem is soká tart. És rettegve gondolunk a közelgő hidegekre, a természet szépségeinek pusztulására, amely talán soha sem tapasztalt szomorúságokat rejteget megromlott méhében.

\*

+ **Megint fellobbant** a Balkán lappangó tűzveszedelme. Két háború hamuja alól fellobbant az a szikra, mely a harmadik háború lángjaival magában viseli az időknek még rosszabbra fordulását. A pénzpiacra ismét rosszabbra fordult a helyzet, a kereskedelem, ipar nem hogy eldobná a mankót, de súlyos közsvénye recidirál s lázmérője, a tőzsde ott cirkál a legveszedelmesebb pontok körül. Egyik társaság 300 korona miatt hajtatott a csődbe s a héten megint két boltajtó zárult be a Piac-utcán.

\*

— **A vármegye** megint politizált. Mi nem követjük őt ezen a téren, csupán megállapítjuk a tényt, hogy a vidéki periferiákon is kezdik belátni, hogy

az Irányi Dánielek és Justh Jánosok közt mégis csak van valamelyes különbség és hogy sippal, dobbal, trombitával nem csak verebet nem lehet fogni, de parlamenti elismerést sem lehet nyerni az egészségesen gondolkodó koponyák előtt. Az a szoboszlói két gazdaember nem találta fel ugyan a rózsaszínű politikai puskaort, de viszont fején találta az igazság szegét. Azt, amelyik sok izgága koponyán fog, úgy látszik, léket ütni.

\*

(!) **Páholyok a Concours Hippique.** Az október 14., 15., 16., 18. és 19-én tartandó Concours Hippique még kaphatók páholyok Békés Lajos főtéri férfidivat üzletében. Az *előjegyzett páholyok e hó 7-ig kiváltandók*, annál inkább, mert a páholyok kereslete oly nagy, hogy az intézőség a 7-ig ki nem váltott páholyokat az ujabban jelentkezőknek adja ki. A Concours Hippique részletes és bő tájékozást nyújtó programja folyó hó 7-től minden tőzsdében kapható lesz. Ugyisint a tőzsdékben kaphatók az október 17-iki hortobágyi kirándulásra is a jegyek.



## Színházi hét.

Az elmúlt színházi héttel berekesztetett a szerencsétlen, rövidlátó tervezéssel megkonstruált *elő szezon*, bizonyosságául annak, hogy Debreczenben a téli hét hónapnál előbb, vagy azon túl nem szabad színházat játszani.

A közönség egy csalhatlan tapasztalattal, Mezei direktor pedig 25,000 koronányi deficittel gyarapodott az egy hónapos bérletnélküli szezon révén.

A hét eleven műsorában egy *Biró* darab szerepelt: *A tavaszi ünnep*, mely nem tartozik az illusztris drámaíró legjobb alkotásai közé. Sőt. Valószínűtlenségei nagyon is kihegyezettek. Az előadásban szép sikere volt *Lajthay* Károlynak, aki nagy ambícióval rendezte is a darabot s a nők közül nagyon tetszett *Bányay* Irén, aki méltán lesz rövid időn belül a publikum kedvence.

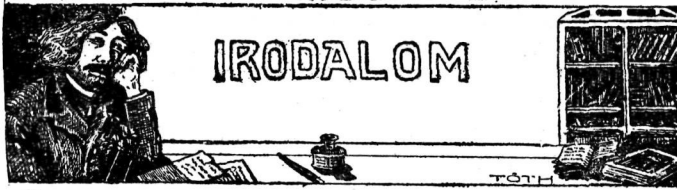
Az operett személyzet az *Ártatlan Zsuzsi* szerzőjének *Buksi* c. énekes újdonságával ment küzdelembe a sikerért, de az előadásnak a helytelen szereposztás nagyon sokat ártott. Borbély Lili, *Bányay* Irén, Halassy né, Kassay pompás alakításokat nyújtottak, de tetszetek mellettük Oláh Gyula, Kormos stb.

A héten irodalmi, művészi eseményt fog képezni a műsorban *Thurán Anna*, Bartók Lajos klasszikus drámája, melyre felhívjuk az előkelő színházlátogató közönség figyelmét. Az iskolák ifjúságának is alkalmat nyújt az igazgatóság arra, hogy ezt a nagy értékű drámát megismertessék.

A *Bent az erdőben* ma este kerül színre, melyet szinte ajánlunk a közönség figyelmébe. Ez a szezon első irodalmi értékű újdonsága, melynek első előadása is egyike volt a legjobbaknak.

\*

*Janátka Alajos* kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-uton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telefon-telep 10—46.)



## Kaffka Margit: „Mária éve”.

Kitünő regény, mely különösen abszolút vonatkozásaival hat és transponált érzékiségével megragadó. Am mondják el mások, hogy milyen jól festi Kaffka Margit a magyar kisváros életét s általában a háttereket. Mindez nem fontos. Egy lánynak a szerelme izzik ebben a könyvben, egy szerelem, mely nem máglyák vad és fantasztikus tüzével lobog és nem enyhe és intim kandalló melegével ringat, hanem valami káprázatosan színes, de a lángtalan izzásig tulfutott oxidációban parázslik és szunnyad hamuvá. Nyugtalanító és beteg ez a tűz, melyet egy ideges és exaltált, túlfinomult és differenciált idegzet érzékenységű és kárhóztos öntudata fékez örök parázslásra s egy az átlaghoz képest légies és absztrakt gondolatvilág nem enged fegyulni, hogy perzseljen és ragyogjon, vagy boldog és nyugodt tüzrel égjen el. Ezt írta meg Kaffka Margit.

Valahol olvastam, hogy ez a regény végtelenül finoman végződik, egy régi gondolat ritmikus felmerülésével, csendes elmúlással, egy elhaló akkordban. Valószínűleg így is van. Bennem halálhörgés és roppant sikolyok emléke él és borzongat. Mária a folyóba ugrik, — nem, rosszul mondom — a folyóba ejti magát, mint egy hervatag és beteg virágot s valóban ez a fátyolos öntudatu, elborult és finom elhullás lehellestzerű elfoszlása az egész decrescendónak. De a vízből egy fuldoklásban vonagló test gyötrelme hörög s halálkinben révedő szem kísért és egy szegény, haldokló és csókolatlan ajak sikoltásai szállnak a parton állók felé és az égre. És ezek a sikolyok lázongó és irtóztatós tüzü lángok, melyek a hamuba roskadt parázs utolsó és egyetlen fellobogatásaként törtek fel. S nagyszerűen és borzongatóan gazdag emlékek mindig fellobog, valahányszor a regényre gondolok.

A „Mária éve” értékei és szépségei annyira kedvem szerint valók, hogy nem érzem szükségét hibáiról megemlékezni. Ez minden. Igazi író abszolút kvalitásokkal tündöklő alkotása. Az már csak ránk, magyar olvasókra tartozik, hogy magyar író írta, ennek a nyelvnek oly kifinomultságával, kifejező erejével és gazdag plaszticitásával, amely prózairásunk legmagasabb fejlettségi fokát jelenti.

A „Mária éve” elolvasása esemény, mélyülés és gazdagodás s becses emlék.

H. Gy.

Némely író se nem szesz, se nem bor, hanem borszesz: lángra tud lobbanni és akkor melegít.

2184—1913. tksz.

### Árverési hirdetés kivonat.

A derecskei kir. járásbírósa mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Schwartz Fülöp debreceni bórkereskedő és csatlakozott más végrehajthatónak Kiss János és neje, Szolnoki Piroska derecskei lakos ellen folyta-

tott végrehajtási ügyében 355 K tőke, ennek 1913. évi március hó 31-ik napjától járó 6% kamatai, 57 kor. 30 fillér már megállapított végrehajtási és az árverést jelenleg 25 K. 20 fillérben megállapított, valamint a csatlakozott Weisz József m.-pécsi lakos 200 K s jár. és Weinberger M. derecskei cég 57 K 80 f s jár.-ból álló követelése kielégítése céljából a derecskei kir. járásbírósa területén levő, a derecskei 2938. számú betéti A. I. 1—2. sor, 3145., 3146. hrsz. házas udvar és kertre 870 K-ban és a derecskei 4087. sz. betéti A+1. sor. 6628. hrsz. szőlőre 486 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1913. évi november hó 8-ik napjának d. e. 9 óráját** a bíróság árverési termébe kitűzte.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árverésre kitétt ingatlan a kikiáltási ár  $\frac{2}{3}$  (kétharmad) részén alul eladatni nem fog.

A bánatpénz az ingatlanok kikiáltási árának 10%-a

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban letenni vagy az 1881. évi 60. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. járásbírósa mint tkvi hatóságnál, úgy Derecske község-házánál tekinthetők meg.

Derecske, 1913. évi július hó 19-én.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság **Fürt**, s. k. kir. jbiró.

A kiadmány hitelül:

**Eperjessy,**

kir. telekkönyvezető.

### Bent az erdőben.

Tarics Ákos, földbirtokos	— — — — —	Fehér Gyula
Florea, gazdasszonya	— — — — —	Uty Gizella
Dr. Werner Felix, mérnök	— — — — —	Lajthay K.
Rachel, felesége	— — — — —	Halassy Mariska

Tarics Ákos megunva a nagyvilági mulatós, gentry életet, visszavonult egy erdő közepén levő birtokába, ahol jóformán egyedül él Florea román gazdasszonyával. Werner Felix bányamérnök keresztül hajt az erdőn s észreveszi, hogy a talaj kavicsa bőséges ércet tartalmaz. Meglátogatja feleségével Rachellel az elvadult, eldurvult Taricsot s kijelenti, hogy megakarja a földet venni. Egy részvénytársaság végül is kibányássza a földjét. De ügyesen csinálja a szerződést. A bánya, a föld, a haszon nagyobb része Taricsé, a munka, a szerződés a Werneré, akit bármikor eltávolíthat a vállalatától. Taricsnak Rachel ezt meg is mondja, mikor meglátogatja a lakásán. Itt találja őket Werner, aki feltékenységű jelenetet rögtönöz. Wernerné és Tarics el akarnak szökni s az asszony meg is mondja ezt Floreának, hogy bosszantsa. Tarics elhívja Wernert, hogy megmondja neki, miszerint társul fogadja s a dus jövedelmet megosztja vele, ha elvállalja a feleségétől. Werner baltát ragad, hogy leüsse Taricsot, de Rachel közbelép. Taricsnak ekkor Werner elmondja, hogy a felesége csak ravaszgágból akarta őt elcsábítani becseltenül. Tarics az asszonyra rohan, Rachel befut a házba, Florea utána s megöli a fiatal csábos asszonyt.

## Marx cukrászdából

rendelje szükségletét most,  
mert az darabonkint 12 fill.

### Buksi.

Villányi	— — — — —	Kassay Károly
Laura	— — — — —	Halassyné
Ella	— — — — —	Borbély Lili
Ilka	— — — — —	Nagy Aranka
Lori	— — — — —	Markus Angela
Teri	— — — — —	Bányay Irén
Szabolcs	— — — — —	Várady Márton
Parázs Pityu	— — — — —	Rónai



Jonathán már minden mesterséget megpróbált, de semmi se sikerült neki. Legutóbb szakács volt, de elrontotta a tortát s a szakácsnéval Mollyval együtt elesapták őket. Épen öngyilkos akar lenni, mikor a szintén életunt, de gazdag Vandergold azt ajánlja, hogy cseréljenek szerepet az életben s egész vagyonát ráhagyja. Jonathán Mollyval nagy ur lesz, de azért a gazdagság sok bajt okoz neki, utoljára is visszavágyja a régi szegénységet. Vandergold meg a szegénységet unja meg s miután szerelmese is segít neki, vagyonát visszakapja Jonathántól. Persze nem mindet s így mind a két pár boldog lesz.

## Apollo mozgószínház.

Szombaton és vasárnap — VILÁGSLÁGER

◆◆◆◆ PROTEA. ◆◆◆◆

Kalandos történet. Nyaktörő mutatványokal.

Fényes kíséző műsor!

## Üzletáthelyezés miatt

a raktáron levő összes cikkek, u. m. női felöltők, pongyolák, costümök és blusok, valamint lüszter és gummi köpenyek mélyen leszállított áron szerezhetők be

## HALMÁGYI SÁMUEL

fő- és fiók üzletében, Piac-utca.

3416—1913. v. k. szám.

### Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságának 1913. V. 3917/2. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Dr. Dános Emil részére debreczeni lakostól 78·15 K tőke, ennek 1913. év június hó 10 napjától számítandó 5% kamatai és az eddig összesen 36 kor. 80 f perköltség erejéig 1913. évi augusztus 5-én biróilag felülfoglalt és kellőképpen felbecsült írógép, könyvszekrény és egyéb ingóságok 1913. évi okt. hó 6-án. délelőtt 11 órakor kezdetét veendő és Debreczenben Kandia-utca 8. sz. alatt megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatok részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi szeptember hó 1-én.

Oláh Géza,  
birói kiküldött.

1839—1913. v. k. szám.

### Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságának V. 1326/8—1913. számu végzése folytán közhírré tétetik, miszerint a Debreczenvidéki takarékpénztár m. sz. részére 164 kor. tőke, ennek 1912. év május hó 29. napjától számítandó 8% kamatai és az eddig összesen 119 kor. 66 fill. perköltség erejéig 1913. évi február hó 22-én biróilag lefoglalt és 1242 koronára becsült bolti berendezés és férfi ruha szövetekből álló ingóságok 1913. évi október hó 6-án, délután 1/2 3 órakor kezdetét veendő és alperes üzletében, Kossuth-utczán 17. számu háznál megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatok részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi szeptember hó 13-án.

Török Péter, birói kiküldött.

### Hirdetmény.

Az 1913. évi március hó 30-án tartott közgyűlésünk elhatározta a jelenleg forgalomban levő K 400.— névértékű intézetünkbeli részvényeknek K 300.— névértékű részvényekre való kicserélését. Ennélfogva felhívjuk t. részvényeseinket, hogy a birtokukban levő K 400.— névértékű intézetünkbeli részvényeket az 1912. évtől kezdődő szelvényekkel együtt jegyzék kíséretében és számszerű sorrendben pénztárunknál üzleti óráink alatt átadni sziveskedjenek. Az így átadott részvényekről ideiglenes elismervényeket szolgáltatunk ki, amelyek ezek keltétől számított 60 nap multán fognak K 300.— névértékű és 1913. évtől kezdődő szelvényekkel biró intézetünkbeli új részvényekre kicseréltetni. A kicserélés, amennyiben az új részvények is a megfelelő régi nevekre lesznek kiállítva — díj- és költségmentesen történik. Osztalékul ezentul csak az új részvények szelvényei ellenében lesz intézetünk által fizethető.

Általános Forgalmi Bank Rt.

**DIANA FÜRDŐ** árai a legolcsóbbak!!  
a vasuti indóházzal szemben